

Na koncu pa ostaja prošnja, da čebelarji upoštevajo opisane ukrepe za preprečevanje širjenja hruševega ožiga in s tem pomagajo sadjarjem in tudi sebi. Za tesnejše sodelovanje med sadjarji in čebelarji, ki bo v prihodnosti pri omejevanju širjenja hruševega ožiga še kako pomembno, pa ostajata prošnja in priporočilo tudi za sadjarje. Pri nanašanju pesticidov naj uporabljajo za čebele, kadar je to mogoče, neškodljiva sredstva. O nameri škropljenja naj pravočasno obvestijo čebelarje, da bi ti lahko primerno ukrepali in škropljenje opravili v primernem času. Uporaba kontaktnih, za čebele strupenih fitofarmacevtskih sredstev, je v času cvetenja gojenih rastlin dovoljena v nočnem času od dve uri po sončnem zahodu do dve uri pred sončnim vzhodom. Prav tako je priporočljivo, da ob škropljenju v nasadu ni drugih cvetočih rastlin, na katerih bi se čebele lahko zadrževale.

O dobrem sodelovanju med čebelarji in sadjarji tako ne dvomimo. Vendar se bodo zato oboji morali držati vseh opisanih predpisov, priporočil in medsebojnih dogovorov.

Viri:

- Alexandrova, M., Bazzi, C., Carpana, E., Porrini, C., Sabatini, A. G. (2002 A) Longevity of *Erwinia amylovora* in beehive, beehive products and honeybee (*Apis mellifera* L.). *Acta horticulturae*, št. 590, str. 201–205.
- Alexandrova, M., Cimini, B., Bazzi, C., Carpana, E., Massi, S., Sabatini, A. G. (2002 B) The role of honeybees in spreading *Erwinia amylovora*. *Acta horticulturae*, št. 590, str. 55–60.
- De Wael, L., et al. (1990) The honeybee as a possible vector of *Erwinia amylovora* (Burr.). *Acta horticulturae*, št. 273, str. 107–113.
- Direktiva Sveta 2000/29/ES o varstvenih ukrepih proti vnosu organizmov, škodljivih za rastline ali rastlinske proizvode, v Skupnost in proti njihovemu širjenju v Skupnosti.
- Hauben, L., Swings, J. (2005) Genus XIII. *Erwinia*. *Bergey's manual of Systematic bacteriology*, str. 670–679.
- Martinčič, A. (1999) Mala flora Slovenije. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, str. 845.
- Thomson, S. V. (2000) Epidemiology of fire blight. V: J. Vanneste. (ur.). Fire blight: the disease and its causative agent, *Erwinia amylovora*. CABI Publishing Hamilton, New Zealand, str. 9–36.
- Uradni list RS, št. 62/2003 in 5/2007. Pravilnik o dolžnosti uporabnikov fitofarmacevtskih sredstev.
- Uradni list RS, št. 18/2004. Pravilnik o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranja hruševega ožiga.

Kje so še vzroki za umiranje čebel?

Besedilo in foto: Ivan Jurkovič

Čebelarji, znanstveniki in inštituti po vsem svetu iščejo vzroke množičnega izginotja čebeljih družin. Dobili smo veliko splošnih odgovorov, a skoraj nobenih konkretnih. Koliko čebeljakov in čebeljih panjev bo pri nas spomladi praznih, bo verjetno ostala skrivnost. Čebe-

larji neradi povedo, kaj se jim je zgodilo. Slaba preživetev ne pomeni samo izgube družin, ampak tudi njihovo precejšnje oslabilitev, kadar čebele spomladi ne zasedajo deset satov, temveč le nekaj satov, zato so obsojene na večmesečno životarjenje. Opomorejo si še le za glavno poletno pašo ali pa niti to ne.

Ni samo varoza

Če se začnejo panji proti jeseni prazniti, čebelarji največkrat pomislijo, da je vzrok varoza. Res je, da je ta že tretje desetletje prvi in najverjetnejši povzročitelj umiranja čebel. Ne sme pa nas zavesti, da bi spregledali še druge vzroke, ki poleg varoze prav tako praznijo panje.

Najpogosteje se propad čebeljih družin zaradi varoze začne v obdobju, ko začnejo matice zmanjševati zaleganje, število varoj pa se vsak mesec podvoji. Relativna napadenost čebelje zalege se skokovito poveča, izlegajo se poškodovane zimske čebele, ki zapuščajo panje, tako da ti ostanejo polni hrane in brez čebel.

Tokrat bi rad opozoril na pojav, ki smo ga lani jeseni opazili v Kostelu, in to ne samo na enem od sicer številnih stojišč.

Plodišče, zalito z medom. Strjen bršljanov med v satu je svetle, skoraj bele barve.

Na stojišču, na katerem ni zamedil bršljan, so čebele 18. januarja zasedale 15 satov.

Posebnost pojava

Okoli 20. oktobra sem imel na stojišču 40 izjemno močnih čebeljih družin, ki so zasedale deset do dvajset AŽ-satov, in le nekaj slabših družin. Varoje sem imel vse leto pod kontrolo, opravil pa sem tudi poznopoletno in jesensko zatiranje. V vseh panjih so bile testne mreže. Močnejše je bilo napadenih samo nekaj družin, v nobeni pa nisem opazil prizadetih čebel in poškodovane zalege. Čebele so bile nakrmjene v začetku oktobra. Za vsako družino sem porabil samo po 6 kg sladkorja, ker je v panjih ostalo nekaj medu, poleg tega pa so čebele še jeseni pridno nabirale med in obnožino.

Paša na bršljanu

Cvetenje bršljana je lahko dolgotrajno, medenje pa je na kratkih razdaljah in legah zelo različno. Najbolj množično ga čebele obiskujejo, kadar je vreme rahlo oblačno in je relativna zračna vlaga visoka, še bolj pa, kadar rahlo dežuje oz. prši. Ko se zjasni in posije močno sonce, se letenje čebel največkrat umiri. Kljub živahnemu izletavanju pa tehnična včasih ostane samo izravnana. Na območju, ki ga opazujem, večji donosi niso pogosti, le vsako desetletje.

Po bršljanovi paši

Dvajsetega novembra, po enem mesecu, sem znova obiskal stojišče. Najmočnejše družine so z medom napolnile medišča in plodišča. V povprečno močni družini je bilo le še nekaj satov čebel. Enako se je zgodilo sosednjemu čebelarju, ki je ostal popolnoma brez čebel. Na drugem mojem stojišču, ki je od tega oddaljeno le 1 km in leži 200 m višje, pa ni nastala nikakršna škoda.

Med dodano zimsko zalogo in čebeljo gručo je nastala »pregrada« iz kristaliziranega bršljanovega medu, ki je čebelam onemogočila dostop do primerne hrane (kolikor močnejša je družina, toliko več ga nabere, zato je tudi škoda večja, pravi P. Zdešar). Ker se je oslabelelost pojavila pri vseh družinah (razen pri enem slabiču), je mogoče trditi, da na to tokrat ni vplivala varoza. Takoj, ko se je ohladilo, so se čebele stisnile v gručo, zato

jim je zmanjkalo hrane in vode. Pomrle od lakote so padle na podnico, na satju pa ni bilo nobene odmrle zalege, kot se to zgodi pri varozi.

Kolikor močnejše so bile čebelje družine, toliko več bršljanovega medu so prinesle in toliko bolj so oslabele. Najmočnejše so popolnoma propadle. Povprečno močna družina je imela le še nekaj satov čebel. Najmočnejše družine so napolnile medišča in plodišča. Deset plodiščnih satov tehta brez čebel 24 kg. Enako se je zgodilo sosednjemu čebelarju, ki je ostal popolnoma brez čebel. Na drugem mojem stojišču, ki je oddaljeno le 1 km in leži 200 m višje, pa, kot rečeno, ni nastala nikakršna škoda.

UV-podnica je idealna za predelavo melicitozne mane. Pri močnih družinah začnemo predelavo že v marca. Močne družine v dveh dneh izpraznijo en sat.